בסוד שיח

מאת שאול שיץ

יו"ר הוועדה האידאולוגית, ח"כ יגאל ביבי:

"הוויכוח בוועידה הפעם על דרכה המדינית של המפד"ל יהיה לוהט ומעניין"

הבוידה הרוחנית ב"קסטל", מרכז המפד"ל, מספרת שבוועידת המפד"ל הקרובה ישתתפו כ־3000 צירים ולא אלף כפי שנקבע בתוקף המפלגה. שכן, על־פי דיווחי האישים השונים, ראשי הסיעות לשעבר במפד"ל, זכה כל אחד מהם בלפחות 40 אחוז מכלל הצירים, וגם המתנודדים הנרשים על תפקידי מפתח במפד"ל מספרים על הישגים מפליגים. וממילא באין מפסידים רק מנצחים, הרי ששלושת אלפים צירים הוא עדיין מספר נמוך.

יו"ר סיעת המפד"ל בכנסת, ח"כ יגאל ביבי, המכתן יחד עם ח"כ חנן פורת כיו"ר הוועדה האידיאולוגית של ועידת המפד"ל קובע, כי כל הפרסומים בכלי התקשורת, כולל הפרסום ב"הצופה" בשבוע שעבר, באותה הרישמות שסקרה את הבחירות על האחוזים, שבו זכו הסיעות השונות – חסרי בסיס. "אין לזה בסיס לא על פי מפתח אידאולוגי ולא לפי מפתח אישי. קשה לי לעבור לסדר היום כאשר מתפרסם נתון מגמתי כאילו סיעת "למפנה" לשעבר קיבלה בבחירות אלו רק 15 אחוז. אינני אוהב לדבר על סיעות, אבל מתוך היכרות אישית, אני יודע שלפחות 30 אחוז מהנבחרים הם יוצאי סיעת "למפנה" לשעבר". איש מראשי המפד"ל אינו מוכן להתעמת עם הנתון הזה, כיוון שחו"ל לא תחזור למפלגה אימת הסיעות, שפילגה אותה בעבר וכמעט הרסה את יסודותיה. הכל מעריכים, כי בשאלות הפרסונליות תהיה הידברות מוקדמת בין כל מרכיבי המפד"ל ואילו הסוגיות האידאולוגיות יתצו את כל הסיעות. "אני יכול להציג בפניך חברים מרכזיים בסיעת "למפנה" לשעבר שהם יומיים קיצוניים ואין זה אומר דבר לגבי מידת הזדהותם בשאלות הפרסונליות" – אומר ח"כ ביבי.

כיו"ר הוועדה האידאולוגית (יחד עם חנן פורת) הוא מבטיח, כי הוועידה הזאת תהיה ועידת מיפנה. המושב הראשון שלה יהיה "מושב אידאולוגי", כדי לא לעיר את העניינים הפרסונליים והמוסדות בשאלות האידאולוגיות. "הוויכוח הפעם על ורכה של התנועה יהיה לוהט ומעניין וההחלטות שתתקבלנה תהיינה אולי גורליות לדרכה של המפד"ל.

אני אציע שהמפד"ל תגיש תוכנית מדינית כאלטרנטיבה לזו של הממשלה וללא היגררות אחר מפלגה כלשהי, אלא על־פי השקפת הציונות הדתית".

לח"כ ביבי הצעה בסוגיית הגולן, שעיקרה הסכם שלום עם סוריה, כאשר יתלוו אליו חיזוקים בתחום הבטחוני (כמו מערכות התראה) ולאחר 10 – 15 שנה תיבדק הסוגיה הסוריה־ישראלית.

המזכיר המדיני של המפד"ל, ח"כ שאול יהלום מוכן כבר עתה להמר מה תהיה התוצאה בהצבעה בוועידה על הצעה כזו, שתבוא מצד ח"כ ביבי או כל אחר. להערכתו הקו הימני של הוועידה התומך בבחירות הללו באופן משמעותי. בכל מקרה מבטיח יגאל ביבי: אני בן נאמן לתנועה ואראיצב מאחורי כל הכרעה דמוקרטית שתתקבל בתחום המדיני.

"...עד שיכלו שני בחי אבות מישראל"

משנדע דבר ההתלקחות של האדמו"ר מקלויזנבורג־צאנז, רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצוק"ל אמר תחנו, חרב שלמה גולדמן, כי למיטב זכרונו ישנה גמרא במסכת סנהדרין שמתייחסת להתלקחותם של האדמו"ר מלובביץ' ושל האדמו"ר מקלויזנבורג. הוא הזכיר את הגמרא: "אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישראל..." הגבאי של האדמו"ר ר' אברהם דיישט לא התנסק באמירה של תחנו רבי נשיאה ופתח את הגמרא במסכת סנהדרין דף לח עמוד א, שבו מופיע קטע זה: "... כיון דאיכסנס (התבטמו מהיין) פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישראל האלו הן: ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ־ישראל, שנאמר "והיה למקוש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל. אמר להם: בניי קשים אתם מסילים לי בעיני. אמר ליה רבי חייא, רבי אל יירע בעיניך יין (גימטריה 70) ניתן בשבעים אותיות וסוד (גימטריה 70) ניתן בשבעים אותיות, נכנס יין יצא סוד".

הפרשנות שניתנה בשתי ה"חצרות" למאמר חז"ל זה רצה כברק בכל הריכוזים של חסידי קלויזנבורג וחב"ד. אבל סימנו של הסיפור, שאושר לי מפי מקור מהימן ביותר בקריית צאנז, הוא הוא הנותן לו את המימד האחר העובר לכל מה שקודה בימים אלה. כאשר פתח הגבאי, אברהם דיישט את הגמרא בחדרו של הרבי, נמצא המקום מסומן ב"סימר" של הרבי מקלויזנבורג. הרבי היה נהוג לסמן את הדפים שלהם נזקק בשיעוריו במפיות ואין ספק כלל כי הדף הזה סומן על ידי האדמו"ר. בתשע השנים האחרונות, מפאת מחלתו הקשה, הרבי לא פתח בעצמו את הגמרות שביקש לעיין בהן הדף הזה, עם הסימון, המתין עד ליום הפסירה של האדמו"ר, מה שהציית את רמיזתם של החסידים בארץ ובחו"ל.

אין לתאר במלים את גודל אישיותו של האדמו"ר מקלויזנבורג, למדנותו, קדושתו ומידת חסידותו. אין סוף סיפורים פלאיים נקשרו בשמו ובסגולותיו הרוחניות. שמעתי פעם ממקור ראשון שהאדמו"ר ביקר פעם בבית שהיו מצויים בו ספרי קודש לרוב וביניהם ספרי קבלה, כאלה שאינם נמצאים להשגה. האדמו"ר בחר את אחד הספרים, מהקשים ביותר בתחום זה ונשכב למנוחה לנוח קמעה כשהספר בידו ועבר דף דף כאילו הוא רק מעלעל בו. כאשר קם להמשיך בדרכו, התפתחה שיחה ביגו לבין מגדולי ומרבריו של המאורה ניתן היה להתרשם כאילו הוא מסיל ספק, אם האדמו"ר יכול היה לקלוט בזמן הקצר הזה את הכתוב בספר. האדמו"ר הציע ל"בעל הבית" לפתוח איזה עמוד שרק יחפוץ ולבחון אותו אם הוא יודע מה כתוב בו. איש שיחו חש שלא בנוח מהתביעה, אבל האדמו"ר הפציר בו מאד ופתח את הספר באחד העמודים וחחל קורא באמצעו והאדמו"ר המשיך את הסיפור כאילו היה זה "אשרי"... האדמו"ר היה עילוי מופלג, שקשה לתאר במלים, ר'מפעל הש"ס שלו, העמיד דורות של למדנים וביקיאים במכמני הש"ס לפני ולפנים.

חסידיו ראו אצלו "מופתים" גלויים, ובמיוחד זכור לי הסיפור על ר' "שמיל" (שמואל) מנדלסון מחסידי האדמו"ר המתגורר היום בירושלים.

ר' שמואל מנדלסון התגורר בארה"ב במשך מספר שנים. הוא היה מגיע לשיעור שנתן האדמו"ר אחת לשבוע ב"יוניון סיטי" ב"חמש רש"י". בשובו הביתה מאחד השיעורים, הוא נמצע קשה ביותר בתאונת־דרכים. הרופאים הסבירו למשפחה ולחסידים שהתעניינו בשלומו, כי סיכויי לחיות קלושים וכי למעשה הוא מת "מחת קליני". נכנסו מיד לתדרו של האדמו"ר וסיפרו לו על מצבו הקשה של ר' מנדלסון. הרבי הגיב: "יהודי שבא אלי ללמוד חמש רש"י איני יכול להסכים שיקרה לו כדבר הזה. האדמו"ר שלף מאחת המגירות הנסתרות שבו, שעבר אליו בירושה מסבו הקדוש בעל ה"דברי חיים" מצאנז ואשר ייחסו לו סגולות פלאיות. הוא ביקש משני חסידים לנשת לחדר בבית החולים ששם שוכב ר' מנדלסון ולעשן את הטבק. השניים עשו כדברין,

המצבה שהוצבה על קברו של האדמו"ר מלובביץ' ביום השבעה לפטירתו. הטעה שנוספה על המצבה זמה לזה של זקנו האדמו"ר הריי"ץ (יהושע השלישי, שבבתה במבנין הביתוב על מצבת האדמו"ר הרש"ב. ליד המצבה: מימין השלטונות צבי לידר ולידו ר' יעקב גולוברמן מהרמיות הבלטות בחב"ד.

הסרנים ממשימים לשקף את הי"ד של האדמו"ר וסרנים אליו בבל מצוקות־ימים.

השבוע פיטר ר' צבי מוקם זקן חברי "רבלי" (ייחברא קדישא") שוחשתתף במזוזה של הרבי, כי כל הפיטורים שהודוו בתקשורת על משקלו של הרבי הריי"ץ, היו משום "קודבא פרחי". ילוו 25 קילו ולא 45 קילו הבל חסר שוחי. הוקן לא נשוי רעדיו לא צמר. מניי נראו שלוות רעדיו הבריי בשל ילד צעיר. עליסי מנהגי חב"ד אין מבוזרים את הסת במסקרה מזהיה אלא שוחשבים עליו לפי סדי מפויים חשעה קבין של טים.

אולם חזרו כעבור זמדמה הייחוו לאדמו"ר, כי לא חל כל שינוי במצבו של המצוע. האדמו"ר ביקש שיסיעוהו ל"בית הרפואה", והוא עצמו נכנס לחדרו של ר' מנדלסון וביקש מהפרופסורים ששהו במקום להשאיר אותו לבד עם מי שהוכרו כמת "מות קליני". הפרופסורים ניחנו על בקשתו ומעשיו של הרבי, אך נענו לו מתוך ציפיה, כי קלונו יתגלה ברבים. הרב עיסן את הטבק ומילא את החדר בעשן סמיך ויצא את החדר. להפתעת הרופאים מתוך זמן קצר השתנה מצבו של "המת" מהקצה אל הקצה, ובאמור הוא מתגורר היום בירושלים, וניתן לשמוע ממנו ישירות על הימים הם.

בלוויית האדמו"ר ביום ראשון השבוע השתתפו ניצולי השואה, שהרבי היה להם למשיב־נפש בימים הארורים הם. אחד מהם סיפר על הפגישה הסטטורית בין האדמו"ר לבין הגנראל דיוויד אייזנהאואר, מפקד הכוחות האמריקנים באירופה. בפגישה זו נטלו חלק נציגי הארגונים היהודיים באותה עת והאדמו"ר השתתף בה כשהוא עטור בטלית ותפיליו. כל אחד מהדוברים הוגבל בזמן ואילו האדמו"ר תרג באופן בולט מהזמן שהוקצב לו, מה גם שדיבר באידיש. הגנראל אייזנהאואר הודה שלא להפריע לו עד שיסיים את דבריו. כאשר נשאל מדוע איפשר לו לחרוג מהזמן הקצוב, השיב הגנראל: אמנם לא הבנתי מה שהוא דיבר אבל הרגשתי שזהא מדבר מהלב וזה קנה אותי. כאשר הגיע הגנראל האמריקני לפגישה קידמו אותו בלחם ומלח והוסבר לו, כי ככה מקבלים פני מלך. אני איננו מלך – הגיב האו בטון של הבטחה אמר לו האדמו"ר: "אתה עוד תהיה מלך". כזכור, אייזנהאואר נבחר לכהן כנשיא ארה"ב, והיחסים בין "חצר" קלויזנבורג וה"בית הלבן" באותה עת היו טובים במיוחד. באותה פגישה בגרמניה כאשר נשאל האדמו"ר במה אתה מבקש שנעזור לך השיב: ספר־תורה, אתרוג וכסף, כדי שנוכל לקנות ציוד להכשרת המסבחים במחנות.

למרות היותו ניסו של האדמו"ר מסאטמר הקודם, רבי יואל סיימלברים זצ"ל מזיוו ראשון, היה ביניהם הבדל תוסני בכל הקשור ליחס לארץ ישראל. קשריו עם מנהיג המפד"ל משה חיים שפירא ז"ל היו טובים במיוחד, וכן עם חבר הנהלת הסוכנות היהודית לשעבר יבדל"א ר' ש.ז. שרגאי. שר הפנים לשעבר, ר"ר יוסף בורג זכה ל"קידושים" מיוחדים מהאדמו"ר ובבוא העת, ניתן יהיה לספר על שליחות מיוחדת של האדמו"ר אל ר"ר בורג, כאשר כיהן כשר הפנים והמשטרה.

האדמו"ר נשא נאומים נלהבים בעד ארץ ישראל השלימה ושמר על עמדה עצמאית בעניין זה בשונה מהלכי הרוח שרווחו באגודת־ישראל בעבר.

כאשר ביקרו בארה"ב הרבנים הראשיים לישראל לשעבר, הגר"א שפירא שליט"א והגר"מ אליהו שליט"א זמן קצר לאחר שנבחרו לכהונה זו, הם נועדו לשיחה ממושכת עם האדמו"ר. על שולחנו הם מצאו את ספרו של הרב יסכר שלמה טייכטל "אם הבנים שמחה", אותו חיבר תוך כדי שנות השואה. הרב טייכטל היה חסיד שאטמר ש"חזר בתשובה" בכל ענייני ארץ ישראל ובספרו זה הוא מתודה על הסיעות של כל אותם אלה השוללים את ההזדהות עם ישראל. כאשר הרבנים הראשיים שאלו את הגבאים על רעתו של הרבי על הכתוב בספר, הם השיבו, כי "הוא מאד 'מחזיק' מהספר הזה". והו אולי ההסבר להיעדרותו של האדמו"ר מסאטמר מהלוויה. האדמו"ר מסאטמר הגיע אמנם לנחם את בני המשפחה, אך לא פתר את החידה מדוע לא הספיק להגיע ללוויה, בעוד הוא נמצא בישראל או בארץ־ישראל.

הסיפור שמסעיר את ה"ליטאים"

באחרונה קיים ראש ישיבת פוניבז' ומנהיג הציבור החרדי־ליטאי, הגרא"ם שך שליט"א שיחה עם אישיות תורנית רמת מעלה והטיל עליה שליחות קשה, שעניינה מדיר שינה, במיוחד מהמעגל הקרוב של ראש הישיבה. מהדברים שאמר הגרא"ם שך ומהבקשה למעשים שייעשו בעקבות מילוי השליחות, ניתן להסיק עד כמה מתחרט הגרא"ם שך מכך שנתן ידו להקמתה הדרי"ם. כאשר יוודעו הפרטים יודעוע הציבור החרדי כולו ואין ספק שגם הציבור החילוני ייתקשה לשמוע זאת. בזוע והליסאי המצוי בעניין מסרבים אפילו לשוחח על כך משום הרגישות הרבה של הנושא.